

Forfatterveiledning for *Lov og Rett*¹

Innhold

1 TIDSSKRIFTETS ARTIKKELFORMAT	1
1.1 BYLINE, INGRESS, NØKKEWORD OG FORFATTEROMTALE.....	1
1.2 OPPLYSNINGSPLIKT OM FORHOLD AV BETYDNING FOR ARTIKKELEN	2
1.3 OVERSKRIFTER OG AVSNITTSINDELINGER.....	2
1.4 SKRIFTSTIL OG -FORMATERING	2
1.5 HENVISNINGSTEKNIKK	3
1.6 SITATER	3
2 LITTERATURHENVISNINGER.....	3
2.1 GENERELT	3
2.2 TIDSSKRIFTSARTIKLER	4
2.3 BØKER (MONOGRAFIER).....	4
2.4 ARTIKLER I ANTOLOGIER	5
3 HENVISNINGER TIL JURIDISKE KILDER.....	5
3.1 HENVISNING TIL LOVER.....	5
3.1.1 Fullstendig tittel, korttittel og forkortelse	5
3.1.2 Paragrafer og underinndelinger av paragrafer	6
3.1.3 Henvisning til forskrifter	6
3.2 HENVISNING TIL DOMMER	7
3.3 HENVISNING TIL FORARBEIDER OG ANDRE PUBLIKASJONER FRA DET OFFENTLIGE.....	7
3.4 HENVISNING TIL UTENLANDSKE OG INTERNASJONALE KILDER	8
3.4.1 EU- og EØS-rettslige kilder.....	8
3.4.2 Dommer fra Menneskerettsdomstolen i Strasbourg	8
3.4.3 Konvensjoner	9
3.4.4 Andre internasjonale og utenlandske kilder.....	9

1 Tidsskriftets artikkelformat

1.1 Byline, ingress, nøkkelord og forfatteromtale

Artikler i *Lov og Rett* skal inneholde *byline*, ingress, nøkkelord og forfatteromtale. Kommentarer, debattinnlegg og bokessays skal kun ha *byline* og forfatteromtale. Bokanmeldelser skal bare ha anmelderens signatur avslutningsvis.

Byline, ingress, nøkkelord og forfatteromtale(r) skal til sammen ikke overskride 1 500 tegn inklusive mellomrom.

Bylinen skal oppgi artikkelforfatterens navn, og ikke noe annet. Titler mv. henvises til forfatteromtalen.

Ingressen skal gi en kort presentasjon (6–10 linjer) av artikkelens tema, hvor dens sentrale poenger eller påstander fremheves. Ingressen bør normalt være begrenset til ett avsnitt. Den kan ikke skrives som en innledning til artikkelen, men som et sammendrag som skal få

---

¹ Veiledningen er utarbeidet av førsteamanuensis Markus Jerkø, redaksjonssekretær i *Lov og Rett*. Punkt 3 om henvisninger i juridiske kilder er et utdrag, med noen tilpasninger og endringer, av Universitetsforlagets Veiledning fra 2006 om henvisninger m.m. i juridiske tekster. Denne ble utarbeidet i et samarbeid mellom Inge Lorange Backer, Harald Irgens-Jensen, Kåre Lilleholt, Jens Edvin A. Skoghøy, Are Stenvik og den juridiske redaksjonen i Universitetsforlaget. Veiledningen er à jour per 8. mars 2021.

potensielt interesserte lesere til å fatte interesse for artikkelen. Selve artikkelen skal kunne leses uavhengig av ingressen. Mange lesere vil nok likevel begynne med ingressen, og den og innledningen må derfor avpasses slik at rene gjentakelser unngås.

Som *nøkkelord* oppgis 3–5 ord, i alfabetisk rekkefølge, som er beskrivende for artikkelens tema.

Forfatteromtalen skal opplyse om forfatterens nåværende stilling og eventuelle bistillinger av relevans for bidraget. For vitenskapelige artikler er det viktig å være oppmerksom på at opplysninger om riktig arbeidsgiver er en forutsetning for at publiseringspoengene i tellekantsystemet skal tilfalle riktig institusjon. Forfatteromtalen kan også inkludere opplysninger om tidligere stillinger, oppdrag mv., men må være kortfattet. Forfatteromtalen skal ikke inneholde kontaktopplysninger; slike kan om ønskelig inntas i en innledende eller avsluttende fotnote.

1.2 Opplysningsplikt om forhold av betydning for artikkelen.

Relevante opplysninger om artikkelen og dens tilblivelse inntas i første fotnote. Eksempler kan være artikler som er skrevet som ledd i et større forskningsprosjekt, artikler som springer ut av samarbeid med andre, artikler som er basert på tidligere publiserte eller upubliserte arbeider, mv. Alle koblinger mellom forfatteren og de saker eller det rettskildemateriale som omtales skal komme frem. Dette inkluderer tilfeller hvor en forfatter har vært involvert i en sak som saksbehandler, sakkyndig, prosessfullmektig, dommer mv., og tilfeller hvor en forfatter har bidratt i utarbeidelsen av rettskilder som står sentralt i drøftelsene.

1.3 Overskrifter og avsnittsinndelinger

Lengre artikler skal normalt være delt inn i nummererte punkter med egne overskrifter. Til nummeringen benyttes arabertall, ikke romertall eller bokstaver. Underpunkter nummereres slik at punkt 1.1 og 1.2 er underpunkter til punkt 1, punkt 1.1.1 og 1.1.2 er underpunkter til 1.1, osv. Om et punkt har underpunkter, skal det ikke være tekst mellom punkt og første underpunkt. Punkt 1.1 vil alltid følge direkte etter punkt 1.

Antall overskriftsnivåer bør begrenses. Normalt vil det være tilstrekkelig med to nivåer.

Kortere arbeider kan skrives uten punktinndeling, men er det delt inn i punkter, skal disse ha egne overskrifter og følge regelen over.

En overskrift avsluttes aldri med punktum. Det skal heller ikke være punktum etter punktnummeret.

1.4 Skriftstil og -formatering

I tillegg til vanlig brødtekst åpner *Lov og Retts* mal for at mindre viktige avsnitt settes som petit, og at siterte avsnitt settes med innrykk.

Lov og Rett tillater ikke bruk av understreket tekst eller fete typer i brødteksten eller i noter. Kursivert skrift kan benyttes for å legge trykk på enkelte ord i teksten eller for å fremheve enkelte ord i sitert tekst. Uttrykk fra fremmede språk kan også kursiveres. Sitater skrives imidlertid som hovedregel i normal tekst. Unntak gjelder om (deler av) det siterte ønskes fremhevet, er på et fremmed språk, eller er kursivert i originalen.

1.5 Henvisningsteknikk

Artikler i *Lov og Rett* skal være uten litteraturliste. Litteraturhenvisninger skal være skrevet i fotnoter, se nærmere under i punkt 2. Det kan ikke stå oppført fotnoter ved artikkelens tittel, *byline*, ingress, nøkkelord eller forfatteromtale. Første fotnote kan tidligst stå ved første overskrift.

Som fotnotetegn benyttes arabertall, nummerert fra 1 i stigende rekkefølge. Det er ikke mulighet for å benytte asterisk (*) eller andre spesialtegn.

Fotnotetegn skal plasseres etter punktum eller annet skilletegn, med mindre noten knytter seg spesielt til bestemte ord i teksten. Ved sitater plasseres fotnotetegnet etter sitatets slutt. Slutten på en fotnote markeres med punktum.

1.6 Sitater

Lengre sitater bør formateres som eget sitatavsnitt. Kortere sitater tas løpende i teksten. Sitert tekst formateres normalt i normale typer (ikke kursiv).

Sitater settes i doble vinkler («...»). Dersom den siterte teksten selv inneholder sitert skrift, settes normalt dette sitatet i enkle apostrofer ('...'); et unntak er ved anførselstegn som inngår i en tittel – i slike tilfeller bør det ikke avvikes fra originalen.

Dersom et sitat avsluttes med en fullstendig, sitert setning, settes punktum innenfor sitatetegnet. Er den avsluttende setning i sitatet ufullstendig, settes punktum utenfor sitatetegnet.

Dersom noe er utelatt fra et sitat, og det ikke fremgår tydelig på annet vis, skal det markeres med tre punkter i hakeparentes ([...]). Innskutte ord eller rettelser i sitater settes også i hakeparentes.

2 Litteraturhenvisninger

2.1 Generelt

Første fotnotehenvisning til en bok eller artikkel skal inneholde fullstendige bibliografiske opplysninger. Senere henvisninger til samme verk kan forkortes ved at de kun oppgir forfatterens etternavn i kombinasjon med årstall, forutsatt at dette gir entydige referanser og det velges en kortform som brukes konsekvent.

Referansene skal ved første henvisning inkludere DOI (digital object identifier) for kilder som har dette. Artikler i Universitetsforlagets tidsskrifter har fått DOI-nummer fra og med årgang 2016. DOI settes inn til slutt i referansen med hyperlenke som begynner med <https://doi.org/>, f.eks. <https://doi.org/10.18261/issn.1504-3061-2020-10-02>. (se eksempler i neste punkt). For å undersøke om en referanse har DOI-nummer, og hva dette er, kan det søkes på tittel, forfatternavn, mv. på <http://search.crossref.org>.

Forkortelsene «*ibid.*» og «*op. cit.*» kan benyttes. «*Ibid.*» (forkortelse for «*ibidem*», «det samme sted») kan brukes for å vise til det verk som ble referert i den forutgående note. «*Op. cit.*» (forkortelse for «*opere citato*», «i det siterte verk») kan brukes for å vise til det siterte/refererte verk av en bestemt forfatter. Begge forkortelser skal skrives i kursiv, «*op. cit.*» med mellomrom.

Henvisninger til verk som har flere enn tre forfattere, bør kun inneholde navnet på den forfatter som er nevnt først, etterfulgt av «mfl.». Det samme gjelder bidrag i redigerte verk som har flere enn tre redaktører.

Ved henvisninger til utenlandsk litteratur i artikler skrevet på norsk benyttes de norske ordene «og» ved oppramsing av flere forfattere (ikke «and» e.a.) og «mfl.» dersom verket har flere enn tre forfattere (ikke «et al.» e.a.). Tilsvarende brukes «i» (ikke «in» e.a.), for å opplyse om den antologi en artikkel er publisert i. Datoopplysninger skrives også på norsk, med mindre de er en naturlig del av verkets tittel. Ved antologier brukes den norske formen «(red.)» (ikke «(ed.)»/«(eds.)» e.a.). For andre bibliografiske opplysninger kan også originalspråket benyttes, dersom en fornorsking vil gi en mindre presis henvisning, for eksempel «Vol.» og «No.» i stedet for «årgang» og «nr.», osv.

Sidehenvisninger skrives alltid på norsk («s.»). Ved henvisninger til et sideintervall benyttes tankestrek (–), ikke bindestrek (-), se eksemplene under til illustrasjon. Tilsvarende brukes tankestrek mellom sifre og navn for å markere strekning, periode eller omfang. Eks.: «Ot.prp. nr. 49 (2004–2005) s. 67–69.».

2.2 Tidsskriftsartikler

Henvisninger til tidsskriftartikler skal i følgende rekkefølge inneholde fornavn og etternavn på forfatter(ne), komma, «artikkelens navn i doble vinkler», komma, *navnet på tidsskriftet i kursiv*, komma, tidsskriftets årgang og artikkelens sidetall, samt ev. spesifisert sidehenvisning. Eks.:

Andreas Nordby, Ole Andenæs og Borgar Høgetveit Berg, «Tvisteloven – ti på topp og ti på bunn», *Lov og Rett*, 2012 s. 3–22 (s. 10).

Knut Bergo, «Ny lov om finansforetak og finanskonsern – sporet etter en generasjon», *Lov og Rett*, 2016 s. 12–48. <https://doi.org/10.18261/issn.1504-3061-2016-01-03>.

Joseph Raz, «Legal Principles and the Limits of Law», *The Yale Law Journal*, Vol. 81, No. 5, 1972 s. 823–854, på s. 827. <https://doi.org/10.2307/795152>.

Senere referanser til nevnte verk kan for eksempel skrives:

Nordby, Andenæs og Høgetveit Berg, *op. cit.* s. 12.

Bergo 2016, s. 35.

Raz 1972, s. 827.

2.3 Bøker (monografier)

Henvisninger til bøker skal i følgende rekkefølge inneholde fornavn og etternavn på forfatter(ne), komma, *bokens navn i kursiv*, komma, eventuelt utgaven av verket etterfulgt av komma, så forlag og utgivelsesår, samt ev. sidereferanse. Henvisningene trenger normalt ikke å oppgi bokens utgivelsessted. Eks.:

Johs. Andenæs, *Norsk straffeprosess*, 4. utgave, Universitetsforlaget 2009, s. 15.

Ronald Dworkin, *Justice for Hedgehogs*, Cambridge University Press 2011.

Senere referanser til nevnte verk kan for eksempel skrives:

Andenæs, *Norsk straffeprosess*, s. 336.

Dworkin 2011, s. 119.

2.4 Artikler i antologier

Henvisninger til artikler i antologier begynner som henvisninger til andre artikler og fortsetter som bokhenvisninger. Eks.:

Jens Evald, «Om retsprinsipper i formueretten», i Jørgen Dalberg-Larsen og Bettina Lemann Kristiansen (red.), *Om retsprinsipper*, Jurist- og Økonomforbundets Forlag 2004, s. 109–145, se særlig s. 112–127.

Viggo Hagstrøm, «Fra erstatningsrettens grenseland: Ansvar for angrep på kontraktsforhold», i Gudrun Holgersen, Kai Krüger og Kåre Lilleholt (red.), *Nybrott og odling. Festskrift til Nils Nygaard på 70-årsdagen 3. april 2002*, Fagbokforlaget 2002, s. 103–114.

Senere referanser til nevnte verk kan for eksempel skrives:

Evald, «Om retsprinsipper i formueretten», s. 116.

Hagstrøm 2002, s. 105.

3 Henvisninger til juridiske kilder

3.1 Henvisning til lover

3.1.1 Fullstendig tittel, korttittel og forkortelse

Tittel. Som utgangspunkt skal det henvises til lover ved dato, nummer og fullstendig tittel. Det kan imidlertid gjøres unntak for lover som må antas å være kjent for leserkretsen, slik som Grunnloven, straffeloven, kjøpsloven og avtaleloven. Det bør ikke stå «av» foran datoen. Blir det vist til samme lov flere ganger, kan det være tjenlig å introdusere en korttittel og eventuelt en forkortelse første gangen, f.eks. «lov 8. februar 1980 nr. 2 om pant (panteloven eller pantel.)». Om loven har en offisiell korttittel, skal denne benyttes. Ved bruk av forkortelser bør de offisielle eller alminnelig utbredte forkortelser benyttes. Lovens tittel skrives med liten forbokstav. «Grunnloven» kan imidlertid skrives med stor forbokstav.

Årstall og nummer. Fra og med 1969 er alle lover nummererte per år, og for disse lovene kan det av og til være nok med en henvisning til nummer og år, med skråstrek mellom nummeret og det firesifrede årstallet. Det gjelder særlig for endringslover, f.eks. «loven ble endret ved lov nr. 18/2004».

Forkortelse bare i henvisninger. Forkortelser bør bare brukes i henvisninger til paragrafer eller kapitler, aldri i annen omtale av loven, f.eks. «se utl. § 1», men «spørsmålet er ikke regulert i utlendingsloven». I begynnelsen av en periode bør forkortelser unngås, enten ved omskrivning av setningen eller ved å skrive tittelen fullt ut, f.eks.: «I 1995 ble utl. § 3 endret». «Utlendingsloven § 3 ble endret i 1995.»

3.1.2 Paragrafer og underinndelinger av paragrafer

Henvising til paragraf. I norske lover er henvisninger til paragrafnummer entydige; det er ikke nødvendig å ta med kapittel eller annen inndeling på høyere nivå. Det er vanlig å bruke paragraftegn («§»), men som første tegn i en periode bør paragraftegn unngås, enten ved omskrivning eller ved å skrive «paragraf» fullt ut, f.eks.: «Paragraf 4 ble opphevet i 1988.» I henvisninger hvor lovens korttittel benyttes, skal genitivsformen ikke brukes, f.eks. «kjøpsloven § 1» (ikke «kjøpslovens § 1»). I omtale av loven er det imidlertid vanlig å bruke genitivsform på bokmål, f.eks. «lovens § 15 er sentral».

Flere paragrafer. Flere paragrafer kan vises til ved to paragraftegn, uten mellomrom («§§»). Viser det til to paragrafer, bør det stå «og» mellom dem, også om de følger etter hverandre, f.eks. «§§ 3 og 4». Flere enn to paragrafer som følger etter hverandre, kan skrives med tankestrek mellom første og siste tall, uten mellomrom, f.eks. «§§ 7–10», eller med preposisjon («§§ 7 til 10»). Ellers kan komma brukes i lengre oppregninger, f.eks. «§§ 4, 6 og 13–16». I henvisninger som omfatter ledd, er det oftest best å ta med nytt paragraftegn for hver paragraf, f.eks. «§ 1 tredje ledd, § 2 og § 3 fjerde ledd».

Bindestreksparagrafer. Noen lover har bindestreksparagrafer, f.eks. «husleieloven § 1-1». Streken skal være kort. Det gjelder også for henvisninger til Norske Lov, der det er vanlig å bruke bindestrek for å skille mellom bok, kapittel og artikkel, f.eks. «NL 5-1-1». I henvisninger til flere bindestreksparagrafer skal det brukes «til» i stedet for tankestrek, f.eks. «§§ 3-4 til 3-7».

Bokstavparagrafer. Noen paragrafer er nummerert med både tall og bokstav, oftest fordi det er føyd til paragrafer etter at loven ble vedtatt, f.eks. «straffeprosessloven § 149 a». Om bokstaven skal være stor eller liten, avhenger av lovvedtaket. Det bør alltid være mellomrom mellom tall og bokstav, uavhengig av hvordan loven ble vedtatt, og selv om mellomrommet alltid er fjernet i Lovdatas baser.

Ledd eller nummer. De fleste paragrafer er inndelt i ledd, enten ved ny linje og innrykk i teksten eller ved nummer i parentes foran hvert nytt ledd (se f.eks. panteloven). I henvisninger skrives leddnummer med bokstaver («panteloven § 1-1 første ledd») eller med leddnummer i parentes («panteloven § 1-1 (1)»). Det bør ikke være komma foran henvisningen til leddet. Noen paragrafer har nummer i stedet for ledd, og da står nummeret ikke i parentes i lovteksten (se f.eks. godtroervervloven). Da skal det vises til nummer, ikke ledd eller avsnitt, f.eks. «godtroervervloven § 1 nr. 2».

Bokstav eller nummer innenfor ledd. Ledd kan være underinndelt med bokstav eller tall. Henvisningen bør i så fall alltid inneholde «bokstav» eller «nr.», f.eks. «finansavtaleloven § 3 første ledd bokstav a» eller «aksjeloven § 1-3 annet ledd nr. 1». Har paragrafen bare ett ledd, og dette leddet er inndelt med bokstaver eller tall, kan leddnummer sløyfes, men ikke «bokstav» eller «nr.», f.eks. «foretaksnavneloven § 2-6 nr. 1».

Punktum. Et ledd eller et nummer eller en bokstav kan ha flere «punktum». Henvisningen bør skrives med bokstaver, uten komma foran, f.eks. «§ 3 annet ledd tredje punktum».

3.1.3 Henvisning til forskrifter

En forskrift kan vises til med fullstendig tittel etter samme mønster som for lover («forskrift 19. desember 2003 nr. 1660 om tap av retten til å føre motorvogn mv.»), men det kan være tilstrekkelig å vise til årstall og nummer hvis det går frem av teksten hva forskriften gjelder («forskrift nr. 1660/2003»). Enkelte forskrifter har offisiell eller vanlig korttittel, og da er det

nok å bruke den, hvis det ikke er viktig å fremheve sanksjonsdatoen eller andre deler av den offisielle tittelen («tinglysingsforskriften»).

For henvisninger til paragrafer og så videre gjelder det samme som for lover.

3.2 Henvisning til dommer

Ved henvisning til høyesterettsavgjørelser fra og med 2016 brukes HR-nummeret, f.eks. «HR-2017-2352-A». For høyesterettsavgjørelser inntatt i *Norsk Retstidende* vises det kun til årstall og sidetall av *Retstidende*, f.eks. «Rt. 2002 s. 1110» (ikke «Rt-2002-1110»). Dersom avgjørelsen det vises til er avsagt av Kjæremålsutvalget/Ankeutvalget, skal dette markeres med bokstaven «U» («Se Rt. 1993 s. 757 U»). Dersom avgjørelsen er avsagt i storkammer eller plenum, angis dette med hhv. «S» og «P». Alternativt kan HR-nummer brukes også for eldre høyesterettsavgjørelser.

I dommer med avsnittsnummerering vises det til avsnitt, f.eks. «Rt. 2003 s. 612 (avsnitt 44)», «HR-2016-1240-A avsnitt 23». I eldre avgjørelser gjøres en henvisning til en bestemt side i *Retstidende* ved parentes. Eksempel: «Rt. 1964 s. 238 (s. 244)».

Henvisninger til avgjørelser i andre domssamlinger – som *Rettens Gang* (RG) eller *Dommer og kjennelser av Arbeidsretten* (ARD) – bør benytte samlingens vanlige forkortelse, hvis den kan forutsettes alminnelig kjent. Ellers bør full tittel tas med i første henvisning. Det bør fremgå hvilken domstol som har avsagt dommen eller kjennelsen. Lagmannsrettsdommer, tingrettsdommer og by- og herredsrettsdommer kan angis bare med geografisk navn. Eksempler: «ARD 1992 s. 1», «RG 1979 s. 721 (Eidsivating)», «RG 2000 s. 1010 (Asker og Bærum)», men «RG 1979 s. 911 (Oslo skifterett)» og «RG 1989 s. 548 (Oslo namsrett)».

Ved henvisning til øvrige, utrykte avgjørelser brukes referansen i Lovdata, f.eks. «LB-2000-01877», eventuelt med tillegg av domstolens navn og dato for domsavsigelsen. For dommer som ikke er tilgjengelige på Lovdata, brukes domstolens navn, etterfulgt av dato for domsavsigelsen, eventuelt også dommens saksnummer.

3.3 Henvisning til forarbeider og andre publikasjoner fra det offentlige

Ved henvisninger til offentlige dokumenter brukes de vanlige forkortelser, f.eks. NOU, Prop. L, Ot.prp., Innst. L, Innst. O., Meld. St., St.meld., kgl. res., J. dept. rundskriv osv. Merk at det skal være mellomrom etter «Prop.», «Innst.» og «Meld.», men ikke mellom «Ot.» og «prp.» eller «St.» og «meld.». Foran «nr.» skal det alltid være mellomrom. Mellom årstallene i parentes skal det være tankestrek. I henvisninger til NOU-er skal det være mellomrom mellom kolon og nummer innenfor året («NOU 2000: 1»). Tittelen på dokumentet bør tas med hvis det ikke går frem av sammenhengen hvilket tema det gjelder.

Henvisning til utredning fra før 1972 bør inneholde fullstendig tittel og årstall, men kortformer («Forvaltningskomiteens innstilling») kan benyttes hvis fullstendige opplysninger går frem i en fotnote.

Henvises det i samme tekst ofte til samme publikasjon, og det ikke kan oppstå misforståelser, kan man bruke kortformer som «innstillingen», «proposisjonen» o.l.

Henvisning bør skje ved sidetall, men unntak kan gjøres hvis henvisningen gjelder hele kapittel eller avsnitt i dokumentet. Eksempel: «Ot.prp. nr. 46 (2004–2005) s. 51–55», «Ot.prp.

nr. 46 (2004–2005) avsnitt 3.4.5». Til steder i publikasjoner som ikke har sidetall, f.eks. fordi sidetallet ikke er tilgjengelig i trykt utgave eller pdf-fil, kan det vises til nummeret på det aktuelle avsnitt.

3.4 Henvisning til utenlandske og internasjonale kilder

3.4.1 EU- og EØS-rettslige kilder

Forordninger og direktiver. Ved henvisninger til forordninger eller direktiver må det fremgå om det vises til en forordning eller et direktiv («fo.», «dir.»). Rettsaktens årstall og nummer skal også tas med. Rettsakter fra etter 1. januar 1999 skrives med alle fire siffer i årstallet. Hvis det tas med opplysning om hvilket organ som har vedtatt rettsakten, kan dette gå frem av en forkortelse. Eksempel: «Rfo. 1/2003» (rådsforordning), «EP/Rdir. 94/22» (Europaparlamentets og rådets direktiv).

Rettsaktenes artikler er som regel inndelt i nummererte avsnitt som igjen kan være oppdelt i unummererte avsnitt. Det bør henvises til dette slik: «fo. 1/2003 artikkel 14 nr. 7 andre ledd». Punkter i fortalen vises det til slik: «dir. 2001/29 fortalen punkt 18». Er det klart hvilket direktiv man snakker om, kan også ledigere former som «punkt 18 i direktivets fortale» benyttes.

Avgjørelser fra EU-domstolen og Underretten (tidl. Førsteinstansretten) vises det til med saksnummer, eventuell angivelse av sakens parter (i kursiv), og ECLI-referanse. Eksempel: «Sak C-131/01, *Kommissjonen mot Italia*, EU:C:2003:96». Ved sitater eller henvisninger til bestemte steder i teksten vises det til «avsnitt» («Sak C-131/01, EU:C:2003:96 (avsnitt 22)»). Dersom en avgjørelse er avsagt av EU-domstolens storkammer eller (helt unntaksvis) plenum, bør dette fremgå ved bruk av hhv. «SK» eller «P» umiddelbart etter saksnummeret.

EU-kommisjonens avgjørelser angis med referanse til EU-tidende, eventuelt også med angivelse av den part avgjørelsen er rettet mot. Eksempel: «EUT 1985 L 92/7, *Aluminium Products*».

Avgjørelser fra EFTA-domstolen angis med saksnummer og dato, eventuelt også med sakens parter (i kursiv). Eksempel: «Sak E-6/01, *CIBA mot Norge*». EFTA-domstolen er ikke tilknyttet ECLI-systemet, og publiserer ikke lenger avgjørelsene i fulltekst i EFTA Court Report. Det er opp til den enkelte forfatter å vurdere om EFTA-domstolens svar på tolknings spørsmål iht. ODA artikkel 34 skal omtales som rådgivende uttalelser eller dommer, men det foretrukne alternativet må gjennomføres konsekvent. Dersom det er knyttet flere avgjørelser til samme saksnummer, og det ikke fremgår klart av sammenhengen hvilken avgjørelse det siktes til, må det vises til datoen for den aktuelle avgjørelsen.

For alle kildene gjelder at kortnavn som «varemerkedirektivet», «Keck», «Keck-dommen» eller «Sveinbjørnsdottir-saken» kan brukes i den løpende teksten, forutsatt at det tidligere i teksten eller ved note er henvist som ovenfor til den aktuelle kilden.

Finnes ingen offisiell norsk oversettelse av kilden, er det vanlig å vise til eventuell dansk versjon, men svensk eller engelsk versjon kan også benyttes. Enkelte ganger kan det ha selvstendig betydning å vise til flere versjoner.

3.4.2 Dommer fra Menneskerettsdomstolen i Strasbourg

Dommer fra Menneskerettsdomstolen i Strasbourg henvises det til ved bruk av partenes navn (i kursiv), dato for domsavsigelsen og saksnummer i parentes. Henvisning til avsnitt er vanlig. Eksempel: EMDs dom 23. november 1992, *Niemietz mot Tyskland* (sak nr. 13710/88) avsnitt

29. Også her kan dommer omtales ved kortnavn, f.eks. «Niemiets-dommen», forutsatt at det tidligere i teksten eller ved note er henvist til den aktuelle avgjørelsen som vist i eksempelet.

3.4.3 Konvensjoner

Konvensjoner kan vises til ved full offisiell tittel i konvensjonens offisielle språk (eller i ett av dem om det er flere), gjerne også med dato for vedtakelse, men ofte er det nok med henvisning til en vanlig korttittel, f.eks. «den europeiske menneskerettskonvensjon» (eventuelt «den europeiske menneskerettskonvensjonen»). Navn på konvensjoner kan gjerne skrives med liten forbokstav. Skal stor forbokstav brukes, hører den bare hjemme i første ord («Den europeiske menneskerettskonvensjon»).

3.4.4 Andre internasjonale og utenlandske kilder

Andre internasjonale eller utenlandske kilder henvises det til slik som det er vanlig i vedkommende internasjonale organ eller land, men det vil ofte være nødvendig å forklare en forkortelse første gang den brukes. Bestemmelser i andre nordiske lands lover kan vises til etter norsk mønster eller slik det er vanlig i vedkommende land («§ 3 stk. 1» eller «§ 3 første ledd», «5 §» eller «§ 5»), men henvisningsmåten må være konsekvent.